

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 245 16 Ἰανουαρίου 2009

Ἀγωνίες ψυχῆς

ἀ αναφερθῶ σέ μιά ἀπό τίς τρανταχτές προκλήσεις τῶν τελευταίων καιρῶν. Καί, δημοσιοποιώντας τόν προβληματισμό μου καί τήν ἀγανάκτησή μου, θά ζητήσω τήν ἔντιμη κριτική σας ἀποψη. Ἡ ἰδιοτυπία ἥ, ἂν θέλετε, ἡ παραξενιά τῆς ἀντίδρασής μου, δέν εἶναι γένημα τοῦ ζοφεροῦ νέφους, πού ἐπικαλύπτει, μῆνες τώρα, τή χώρα μας καί διαλαλεῖται, μέρα καί νύχτα, ἀπό τοὺς δίαυλους τῆς ἐνημέρωσης. Τό ἐρέθισμα, πού μέ διήγειρε καί μέ φανάτισε, προέρχεται ὄχι ἀπό τοὺς μηχανισμούς τῆς ἄκρατης δημοσιοποίησης, ἀλλά ἀπό τὰ τεχνάσματα τῆς σκόπιμης ἀπόκρυψης.

Καί ἐξηγοῦμαι: Δέν ξέρω πόσοι ἀπό σᾶς πρόφτασαν νά ἐνημερωθοῦν, ὅτι κατὰ τό τετραήμερο, ἀπό τίς 30 Ὀκτωβρίου, ἴσαμε τίς 2 Νοεμβρίου 2008, συγκροτήθηκε στήν Ἀθήνα μεγάλη Διεθνῆς συνάντηση, πού ἀσχολήθηκε, κατ' ἀποκλειστικότητα, μέ τή μάστιγα τῆς διαφθορᾶς. Γιά κείνους, πού δέν πρόλαβαν νά ἐνημερωθοῦν ἢ, πού δέν τοὺς προσφέρθηκε ἡ ἐνημέρωση ἀπό τοὺς ἀρμόδιους κοινωνικούς φορεῖς, ἀντιγράφω μιά παράγραφο ἀπό τή γνωστοποίηση ἔναρξης τοῦ Συνεδρίου, πού ἔκανε ἡ ἐφημερίδα

«Ἐλευθεροτυπία» στίς 30 Ὀκτωβρίου: «Σέ μιά χρονική συγκυρία πού, μεσούσης τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς κρίσης, τήν ἑλληνική κοινή γνώμη ταλανίζει ἡ ἠθική-καί ὄχι μόνο-ἀπαξία τοῦ σκανδάλου τοῦ Βατοπεδίου, ἀλλά καί ἐνῶ ἡ χώρα μας κατατάσσεται 57^η ὡς πρός τή διαφθορά τοῦ δημοσίου βίου της διεθνῶς, ἐπίσημη τετραήμερη συνάντηση μαμούθ μέ θέμα τή διαφθορά φιλοξενεῖται ἀπό σήμε-
ρα ἀπό τήν κυβέρνηση στό Μέγαρο Μουσικῆς στήν Ἀθήνα».

Εἶμαι βέβαιος, πώς κανένας σας δέ θά προβάλει ἀντιρρητικό λό-
γο καί δέ θά ἰσχυριστεῖ, ὅτι τό θέμα εἶναι ἀνεπίκαιρο καί, ὅτι
κακῶς φιλοξενήθηκε στή χώρα μας ἡ παγκόσμια προβληματική
κατά τῆς διαφθορᾶς καί κατά τῶν παραγόντων, πού ὑπονομεύουν
τήν πνευματική-καί ὄχι χρηματιστηριακή-ἀξία τοῦ ἀνθρώπινου
προσώπου καί τήν ποιότητα τοῦ ἐξευγενισμένου (!!!) πολιτισμοῦ
μας. Μέ τή σύμφωνη γνώμη σας, γιά τήν ἀνάγκη διερεύνησης τοῦ
προβλήματος καί γιά τό κοινό, πανανθρώπινο, χρέος νά τεθοῦν, ἀ-
πό ὅλους μας, ἐμπόδια στή διακίνηση καί στή διόγκωση τῆς δια-
φθορᾶς, ἀφήνω στήν ἄκρη τό κεφάλαιο αὐτό καί καταθέτω στή μικρή
καί φτωχή τράπεζα τοῦ δικοῦ μας προβληματισμοῦ κάποιες ἀπό
τίς ἀγωνίες, πού προέκυψαν στήν ψυχή μου, μετά τήν ὁλοκλήρωση
τῶν ἐργασιῶν τοῦ πολυπρόσωπου, διεθνοῦς αὐτοῦ Συνεδρίου.

Ηρθαν στήν ἑλληνική μας πατρίδα 1500 περίπου Σύνεδροι. Ἀπό
ἅλα τά διαμερίσματα τοῦ πλανήτη μας. Καί ἀπό ὅλες τίς ἐστίες
τῶν ἡφαιστειακῶν ἐκρήξεων τῆς πολυδιάστατης διαφθορᾶς. Ἐφε-
ραν, στίς ἀποσκευές τους τίς πικρές ἀγωνίες τους καί τά κατάστι-
χα τῶν προτάσεών τους. Κατάθεσαν, μέ εὐθύνη, τό λόγο τους. Δέ-
χτηκαν καί κοσκίνησαν τήν ἀγωνία τῶν συναδέλφων τους καί τή
βαθεῖα προσεγμένη ἢ ἐπιπόλαιη πρότασή τους. Κάθησαν στό ἴδιο
τραπέζι τῆς εὐωχίας. Περπάτησαν, ἀδελφικά ἐνωμένοι, στούς
μνημειακούς χώρους τῆς πατρογονικῆς μας παράδοσης. Καί, μέ
χαμόγελα καί φιλικούς ἐναγκαλισμούς, ἀποχωρίστηκαν. Πῆρε ὁ
καθένας τό δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς στή δική του πατρίδα καί στίς
δικές του, καθημερινές, ἐνασχολήσεις.

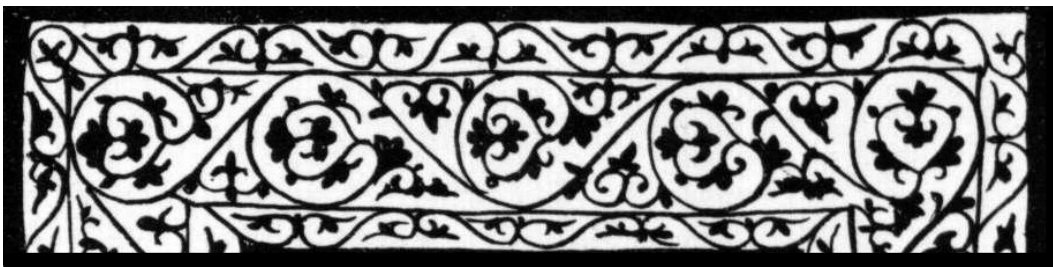
Αραγε, οἱ 1500 Σύνεδροι τί ἄφησαν πίσω τους, σάν ἀπόκτημα
τοῦ τετραήμερου μόχθου τους καί σάν προσφορά προτάσεων
θεραπείας τῆς ἀνοιχτῆς, πανανθρώπινης πληγῆς; Μέ ποιὰ ὁρολογία

προσδιόρισαν τή νόσο; Ποιές οί συνθῆκες καί ποιά τά συμπτώματα, πού τά θεώρησαν ὑπεύθυνα γιά τήν ἐξάπλωσή της καί γιά τήν καταλυτική της ἐπαύξηση; Ποιά τά μέτρα, πού ἡ ὁμοφωνία ἤ, ἔστω, ἡ πλειοψηφία κατέγραψε, ὡς ἐπείγοντα καί ὡς συντελεστικά στήν ἀνακοπή τῆς τρελλῆς κούρσας τῆς ἐπιδημίας τῆς διαφθορᾶς, πού ἔχει, κυριολεκτικά, ἐξαθλιώσει τά ἀνθρώπινα πρόσωπά μας καί τόν πολιτισμό μας;

Μήν ἐκπλαγεῖτε, ἂν σᾶς πληροφορήσω, πώς γιά ὅλα αὐτά τά ἔρωτήματα δέν ὑπῆρξε καμμιά ἀπάντηση. Οἱ ἐφημερίδες μας, τά ραδιόφωνα μας καί οἱ τηλεοράσεις μας πλημμυρίζουν καθημερινά τήν ὄρασή μας καί τήν ἀκοή μας μέ σκάνδαλα, πού ὁ καθένας, ἀπό τή σκοπιά του ἤ ἀπό τήν ἰδεολογική του καθέδρα, τά σιγματίζει καί τά παραδίδει στήν κοινή ἀπαξίωση ἤ στήν ὑποτιμητική χλεύη. Κανένας, ὅμως, ἀπό αὐτούς τούς δημόσιους κατήγορους, δέν παρηγορήθηκε ἤ δέν ἐνισχύθηκε ἀπό τήν τετραήμερη εἰσφορά πείρας καί ἀγωνίας, πού κατατέθηκε στήν κοινή τράπεζα. Καί κανένας δέ θεώρησε χρέος του ἤ, ἔστω, ἐπίκαιρη ἐνασχόληση, νά μεταφέρει καί σέ μᾶς αὐτά, πού εἶπαν καί τά συμπεράσματα, πού κατέγραψαν οἱ δεκαπέντε δεκάδες τῶν σοφῶν τῆς εὐρύτατης αὐτῆς διάσκεψης.

Τί μπορεῖ νά σκεφτεῖ κανεῖς; Καί τί νά καταγράψει ὡς αἴτιο τῆς προβληματικῆς ἀποσιώπησης καί τῶν ἐργασιῶν καί τῶν ἀποφάσεων τοῦ πολυδάπανου Διεθνοῦς Συνεδρίου; Στήν ὑφήλιο ἔπαψε νά μεταδίδεται καί νά δρᾷ ἡ λοιμική μᾶστιγα τῆς διαφθορᾶς καί πρέπει νά τεθεῖ τέλος στίς διασκέψεις καί στίς ἀγχώδεις διερευνήσεις; Οἱ ἄρρωστοι φορεῖς τοῦ ἰοῦ τῆς διαφθορᾶς θεραπεύτηκαν καί δέν πρέπει νά τούς θυμίζουμε τή νόσο καί τίς συνέπειές της; Ποιές ἦταν οἱ σκέψεις, ποιά τά κίνητρα καί ποιά ἡ σκοπιμότητα, πού ἀμπάρωσε στό σεντούκι τῆς ἀπόλυτης σιωπῆς τήν προβληματική καί μᾶς ἄφησε στήν προσημονή καί στήν ἀγωνία;

Ξέρω, ὅτι κάποιοι θά ἀναπαυτοῦν μέ τό κρύψιμο ἤ τό θάψιμο τῆς καυτῆς προβληματικῆς. Κάποιοι ἄλλοι, ὅμως, θά νοιώσουν ἀνεβασμένο τόν πυρετό τῆς ἀνησυχίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς, τούς δεύτερους, ἐπιμένω νά ἐντάσσω καί ἐγώ τόν ἑαυτό μου. Καί, μέ τή διαδοχική ἐκφορά τῶν ἀπόψεών μου, θά σᾶς ἐξηγήσω γιατί.

Πρός τί τά δεσμά;

Ο αἰφνιδιάσω τούς ἀναγνώστες μου μέ τούς στοχασμούς, μέ τίς κρίσεις καί μέ τίς προτάσεις τούτου τοῦ εἰσαγωγικοῦ κειμένου καί αὐτῶν, πού θά ἀκολουθήσουν. Ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ, ὅμως, νά δηλώσω, ἀπό πρώτη ἀρχή, ὅτι πρόθεσή μου δέν εἶναι οὔτε νά αἰφνιδιάσω, οὔτε νά ἐντυπωσιάσω. Ἀποτολμῶ ἐκπλήρωση χρέους μου. Μετά ἀπό μακρότατη καί-ἄς ἐπιτραπεῖ νά τό καταθέσω-ἐμπονη διακονία στό Θυσιαστήριο τοῦ Θεοῦ, μετά ἀπό πολύχρονη, ἄμεση ἐμπλοκή στήν προβληματική νομική συγκρότηση, διάρθρωση καί λειτουργία τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης, ὑποκύπτω στήν προσταγή τῆς ἐπισκοπικῆς μου συνείδησης καί ἀνοίγω, κατενώπιον τῶν συλλειτουργῶν μου καί ὁλόκληρου τοῦ ἀγαπημένου ποιμνίου, τόν ὀγκώδη φάκελλο τῶν-πρό πολλοῦ-διαταραγμένων σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας. Καί συνοδεύω τή φυλλομέτρηση τοῦ φακέλλου αὐτοῦ μέ τήν κατάθεση τῶν προσωπικῶν μου ἀπόψεων καί κάποιων, ἐπεξεργασμένων, προτάσεών μου.

Τό σημερινό κλίμα, μέ τίς ὀξύτατες καταφορές καί τίς ἐπιθέσεις τῆς πολιτικοποιημένης ἀθεϊστικῆς πτέρυγας ἐνάντια στό συγκροτημένο Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ καί στήν ἄμεμπτη ἤ μεμπτή Ἱεραρχική ἡγεσία του, παγιώνει τήν αἴσθηση, πῶς ἡ πύλη τῆς ψύχραιμης ἐπικοινωνίας καί τοῦ ὑπεύθυνου διαλόγου δέν εἶναι ἀνοικτή. Καί πῶς ἡ συνάντηση πολιτικῆς καί ἐκκλησιαστικῆς ἀρμοδιότητας σέ κοινό γήπεδο ἀλληλοσεβασμοῦ, κοινῆς μελέτης καί συντονισμένης δράσης γιά τήν ἀντιμετώπιση βιοτικῶν ἤ ὑπαρξιακῶν προβλημάτων τῆς ὁμάδας «πόλη», πού εἶναι, ταυτόχρονα καί ὁμάδα «Ἐκκλησία», εἶναι ὄχι ἀπλῶς δύσκολη, ἀλλά, κυριολεκτικά, ἀνέφικτη. Πεταχτές ματιές στό ὕλικο τῆς λαϊκῆς πληροφόρησης, πείθει ἀπόλυτα, πῶς οἱ διαβάσεις ἐπικοινωνίας καί συνεργασίας εἶναι πυρπολημένες καί ἐρειπωμένες. Καί πῶς ἡ ἐθιμοτυπική καί μόνο, ἀνταλλαγή φιλοφρονήσεων δέν οἰκοδομεῖ σύνδεσμο διαυγοῦς ἡγετικῆς προσέγγισης, ἱκανῆς νά φέρει σέ κοινή λεωφόρο προβληματισμοῦ τούς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας καί τούς ἄρχοντες τοῦ τόπου.

Αὕτη εἶναι ἡ σημερινή εἰκόνα τοῦ το-

πίου. Ἀλλά θά ἦταν λάθος, ἐκτίμηση ἀσύμβατη μέ τήν πραγματικότητα, ἄν ἐντοπίζαμε τή διαταραχή τῶν σχέσεων, ἀποκλειστικά καί μόνο, στό χρονικό τόξο τῆς νεωτερικότητας. Στήν περίοδο, πού ἡ ὀρμητικότητα τῆς ἀθεϊστικῆς φάλαγγας καί ἡ ἀσυνέπεια μερίδας τῶν στελεχῶν τῆς Ἐκκλησίας βάλθηκαν νά ἀνοίξουν καταλυτικές ρωγμές στό κύρος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ δείκτης τῆς ἐπικοινωνίας καί τῆς συνεργασίας τῶν ἀρχόντων τοῦ Κράτους καί τῶν ποιμένων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μιά κυμαινόμενη ἔνδειξη. Διατρέχει στόν ἱστορικό χάρτη ἀπό παλαιότερες ἐποχές, πάντοτε μέ ἀστάθεια καί πάντοτε μέ αἰφνίδιες καί ἐπικίνδυνες μεταβολές.

Ἀπό τήν ὥρα, πού στέρεψε ἡ μανία τῶν διωκτῶν-αὐτοκρατόρων καί ἀνάπνευσε ἡ Ἐκκλησία τήν ἐλευθερία καί τή γαλήνη, ἴσαμε τή μπλοκαρισμένη πνευματικά καί ἰδεολογικά ἐποχή μας, τό πρόβλημα σχέσης Ἐκκλησίας καί Κράτους βρίσκεται σέ συνεχή διαπραγμάτευση καί σέ διαδοχικές ἀναταράξεις.

Ὑπῆρξαν διαλείμματα χρόνου, κατά τά ὁποῖα κοινά ἐρεθίσματα πίστεως, συντονισμένα ἀνθρωπιστικά ὁράματα καί συγκεκριμένοι, ἐποχιακοί προβληματισμοί ἔφεραν σέ κοινό τραπέζι διαλόγου καί ἀποφάσεων τούς δύο ἡγετικούς πόλους. Καί ἡ συνεργασία τους μετᾶγγισε ἔμπνευση καί ἀσφάλεια στό λαό. Ὑπῆρξαν, ὡστόσο καί ἄλλες ἐποχές, κατά τίς ὁποῖες οἱ ὑπερτροφικές φιλοδοξίες, οἱ ἀνεδαφικές ἐκτιμήσεις καί οἱ ψυχονευρωτικές παρορμήσεις τῶν χειριστῶν τῆς ἀμφίπλευρης ἐξουσίας θόλωναν τό κλίμα τῆς γαλήνης καί ἔσπρωχναν σέ περιπέτειες καί τό Κράτος καί τήν Ἐκκλησία.

Ἡ ἐμπειρία ἀπό τό μακρύ ταξίδι τοῦ ἱεροῦ σκάφους τῆς Ἐκκλησίας μέσα στίς κοσμογονικές ἀναταραχές, στίς ἐκρήξεις τῶν φιλοδοξιῶν καί τῶν παθῶν, στίς συγκρούσεις, στίς μεταπτώσεις ἀπό τήν ἐλευθερία στή δουλεία καί ἀπό τή δουλεία στήν ἀνεξαρτησία, ἀποτελεῖ ἔμπονο ἱστορικό θησαύρισμα, πού δέ δικαιούται κανείς νά τό ἀγνοήσει, ὅταν, ἀπό τήν καθέδρα τῆς ὑπευθυνότητας ἢ ἀπό τό κιόσκι τῆς πληροφόρησης, ἐπιχειρεῖ νά ἐκφέρει ἄποψη γιά τό σύγχρονο κλονισμό τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας.

Οἱ ἡγετικοί παράγοντες τῆς Ἐκκλησίας, πού γίνονται ἀποδέκτες τῆς σύγχρονης θύελλας, εἶναι ὑποχρεωμένοι νά χαράξουν σχεδιασμό διαλόγου μέ τήν ἄλλη πλευρά, ὄχι μέ κίνητρο τή διακράτηση κάποιων προνομίων, πού τούς ἐξασφάλιζε τό «θνησκον» σύστημα, ἀλλά μετά ἀπό ἐπίπονη διερεύνηση καί ἐπεξεργασία ὅλων τῶν δεδομένων, πού ξετυλίγει μπροστά τους ἡ Οἰκουμενική, Διεκκλησιαστική ἐμπειρία. Καί, μάλιστα, μετά ἀπό τήν προσεκτική καί διακριτική καταγραφή τῶν συνεπειῶν, πού τό κάθε σύστημα προσέγγισης καί ἡ κάθε ἀπόπειρα ἀποστασιοποίησης εἶχε στή ζωή τῶν πιστῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας καί στήν πανανθρώπινη ἀποστολή Της.

Γιά τήν ὥρα, κλείνω τό ἄνοιγμα τῆς ἱστορικῆς ψαλίδας. Καί μένω στό σχῆμα, πού ἀποτυπώνει, περιοριστικά, τή σύγχρονη πραγματικότητα. Καί αὐτή, μόνο ἐντός τῶν ἑλληνικῶν συνόρων, ὑπό τίς γνωστές, σημερινές δεσμευτικές ἐξαρτήσεις τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τό Κράτος καί μέ τά-ἐπίσης γνωστά-ἰδεολογικά φορτισμένα συνθήματα γιά

διαχωρισμό καί γιά ὀριστική ἀποξένωση.

Τό σημερινό σύστημα συνεργασίας, ἡ-σωστότερα-πρόσδεσης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδας στόν κρατικό ἀπολυταρχισμό, δέν ἔχει καμμιά σχέση καί καμμιά ἐξάρτηση ἀπό τά συστήματα, πού κυριάρχησαν κατά τήν περίοδο τῆς Βυζαντινῆς λάμψης ἢ κατά τήν κατώδυνη φάση τῆς σκληρῆς ὑποδούλωσης στήν ἀσιατική βαρβαρότητα. Θεσμοθετήθηκε ἀμέσως μετά τήν Ἐθνεγερσία. Εἶναι ἓνα νομικό πλάσμα ἐντελῶς διαφορετικό, πού διαμορφώθηκε μετά τό στήσιμο τοῦ ἐλεύθερου ἑλληνικοῦ Βασιλείου καί τήν ἀνακήρυξη τῆς αὐτοκεφαλίας τῆς Ὁρθόδοξης ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Δέν οἰκοδόμησε συνέχεια μέ τή Βυζαντινή δόξα. Ἀλλά καί δέν ἀποτέλεσε πρωτοτυπία στό πανορθόδοξο σκηνικό τοῦ δέκατου ἑνατου αἰώνα. Ἐφτάσε στήν ἐλευθερή ἑλληνική πατρίδα, ὡς δάνειο, ἀπό τήν Τσαρική Ρωσία. Τό μετέφερε ἡ κατεστημένη, τότε, Ἀρχή τῆς Ἀντιβασιλείας, μέ ὄνειρο καί πρόθεση νά συμπίεσει καί νά θέσει ὑπό πλήρη ἔλεγχο τίς ἐλευθερίες τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησιαστικῆς διοίκησης. Καθιέρωνε τήν ἀπόλυτη ὑποταγή καί ἐξάρτηση τοῦ διοικητικοῦ-Συνοδικοῦ μηχανισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τήν ἐξουσία τοῦ Κράτους καί ἀπό τή θέληση τοῦ ἀπόλυτου μονάρχη (γιά τή Ρωσία τοῦ τσάρου) καί, γιά τήν Ἑλλάδα, τοῦ βασιλιά. Ὁ βασιλιάς εἶχε τό δικαίωμα νά διορίζει τά μέλη τῆς Συνόδου, νά ἐλέγχει τή Συνοδική ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων, νά ὑπαγορεύει-ὄταν τό θεωροῦσε ἀναγκαιο-τίς ἀποφάσεις, καί νά ἐξουδετερώνει κάθε κίνηση αὐτόνομης δράσης.

Στήν ἐπίσημη διακήρυξη «Περί τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλη-

σίας» (Αὐγουστος 1833) διαβάζουμε:

«Ἄρθρον 1

...Ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολική Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν πνεύματι μὴ ἀναγνωρίζουσα ἄλλην κεφαλὴν, παρά τόν Θεμελιωτὴν τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως, τόν Κύριον καί Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατά δέ τό διοικητικόν μέρος ἔχουσα ἀρχηγόν τόν Βασιλέα τῆς Ἑλλάδος, εἶναι αὐτοκέφαλος καί ἀνεξάρτητος ἀπό πάσης ἄλλης ἐξουσίας, φυλαττομένης ἀπαραχαράκτου τῆς δογματικῆς ἐνότητος, κατά τά παρά πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν ἀνέκαθεν πρεσβεύόμενα.

Ἄρθρον 2

Ἡ ὑπερτάτη Ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία ἐναπόκειται, ὑπὸ τήν τοῦ Βασιλέως κυριαρχίαν, εἰς χεῖρας Συνόδου διαρκοῦς, φερούσης τό ὄνομα Ἱερά Σύνοδος τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος».

Ὁ Βασιλεὺς προσδιορίζει δι' ὄργανοῦ διατάγματος τήν Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, ἣτις θέλει ἐνεργεῖ τά τῆς κυριαρχίας ταύτης καί ὑπὸ τήν ὁποῖαν θέλει διατελεῖ κατά τοῦτο ἡ Σύνοδος...».

Οἱ διατάξεις αὐτές καθιστοῦν ἐμφανές, ὅτι ἡ Ἐκκλησία, στό ἐλεύθερο βασίλειο τῆς Ἑλλάδας, δέν ἦταν ἀπόλυτα αὐτόνομη καί ἐλεύθερη. Ἦταν ἐλεύθερη νά διατυπώνει τήν πίστη Της καί νά ρυθμίζει τά τῆς λατρείας Της. Ἀλλά, κατά τήν ἄσκηση τῶν διοικητικῶν Της ἀρμοδιοτήτων, ἔπρεπε νά ἔχει τή σύμφωνη γνώμη καί τήν ἄδεια τῆς ὑπερτατῆς ἐξουσίας, πού ἦταν ὁ βασιλιάς καί τό κύκλωμα τῶν συμβούλων του.

Ἐδῶ, στήν Ἑλλάδα, τό σύστημα αὐτό ἔγινε ἀποδεκτό μέ τόν τίτλο: «σύστημα τῆς Νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας». Ἀργότερα καί ἐξ αἰτίας σειρᾶς ἀντιδρά-

σεων, ὁ τίτλος τοῦ συστήματος λειάνθηκε καί παρουσιάστηκε-ἀπλῶς μιντιακά-ὡς «διακριτοὶ ρόλοι Ἐκκλησίας καί Πολιτείας».

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Βαυαρικῆς ἐπικυριαρχίας, πού ὑπέταξε τὴν Ἐκκλησία στὴ σὺνφρονα ἢ στὴν αὐθαίρετη θέληση τοῦ ἀνώνυμου Κράτους ἢ τοῦ ἐπώνυμου ἀνώτατου ἄρχοντα, ἴσαμε σήμερα, λειτουργεῖ ὁ ἴδιος μηχανισμός, μὲ μικρὲς παραλλαγές, πού τίς εἰσηγεῖται καί τίς ἐπιβάλλει ἡ καιρικὴ σκοπιμότητα. Ἡ Νομοθετικὴ ἐξουσία ψηφίζει τὸν Καταστατικὸ Νόμο, πού ρυθμίζει τὸν τρόπο διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκδίδει προεδρικά διατάγματα, μὲ τὰ ὁποῖα διορίζει τοὺς Μητροπολίτες. Καί ἀσκεῖ τὸν ἔλεγχο νομιμότητος ὅλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν πράξεων καί ὅλης τῆς οἰκονομικῆς διαχείρισης.

Συμβατικές δεσμεύσεις τοῦ Κράτους ἔναντι τῆς «ἐπίσημης» τοπικῆς Ἐκκλησίας-ἂν μποροῦν νὰ θεωρηθοῦν δεσμεύσεις-εἶναι κάποιες ἀρχές, πού προσδιορίζονται καί ἐπιβάλλονται ἀπὸ τὸ Σύνταγμα τῆς Χώρας. Ἡ Πολιτεία ἀναγνωρίζει τὴν ἐλληνικὴ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, τὴ συνδεδεμένη μὲ ὅλη τὴν οἰκογένεια τῶν Ὁρθοδόξων Τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς τὴν «ἐπικρατοῦσα» Θρησκεία στοῦ Κράτους. Δέχεται νὰ ὀρκίζονται οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες ἐνώπιον τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας. Καί ἀναλαμβάνει-κατὰ τοὺς τελευταίους καιροὺς, ἀπρόθυμα καί μὲ δείγματα φυγῆς-τὴν ὑποχρέωση παροχῆς στοὺς νεοέλληνες χριστιανικῆς διαπαιδαγώγησης.

Τό πῶς περπάτησε τό σχῆμα αὐτό ἀπὸ τό 1830 ἴσαμε σήμερα δέ σηματο-

δοτεῖται εὐκόλα. Ἀποτελεῖ ἱστορία πολυκύμαντη. Φάσεις ἡρεμίας καί ξεσπάσματα θύελλας. Κατάφασης καί κοινῆς κατάθεσης σεβασμοῦ στοὺς πνευματικούς θησαυροὺς τῆς Ὁρθοδοξίας. Καί, ἀντίθετα, καυτῆς ἐπίθεσης τῶν αὐτοκαλούμενων «ἐκσυγχρονιστῶν» στοὺς θησαυροφύλακες τῆς ἀτίμητης κληρονομιάς. Συμπορεῖα σέ γυρίσματα ἐθνικῆς περιπέτειας. Καί ἀντιπαλότητα σέ κρίσιμες ὥρες, πού διακυβευόταν ἡ ὑπόσταση καί ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς ἱστορικῆς γραφῆς μας.

Προσωπικὴ μου ἄποψη, πού αἰσθάνομαι τό χρέος νὰ τὴν παρουσιάσω καί νὰ τὴν ἐμπιστευτῶ στὴν τίμια κρίση τῶν ἀναγνωστῶν μου, εἶναι, ὅτι ἡ διαπλοκὴ αὐτὴ ἢ, μᾶλλον, ἡ δυναστικὴ πρόσδεση τῆς Ὁρθόδοξης ἐλληνικῆς Ἐκκλησίας στὴ θέληση, στίς σκοπιμότητες, στίς ἰδεολογικὲς καί στίς κομματικὲς ἀνακατατάξεις καί στίς γκάφες τῆς καιρικῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, τὴ ζημίωσαν καί τὴν τραυμάτισαν. Ἐξέθεσαν τοὺς ποιμένες ὡς ὑποτελεῖς καί κομπάρσους τῶν πρωταγωνιστῶν τῆς κοσμικῆς διαπάλης. Καί ἀποδυνάμωσαν τό ζωτικὸ καί δυναμικὸ μήνυμα, πού ἐξαγγέλλει, ἀδιάλειπτα, ἡ Ὁρθόδοξία στίς ἀνήσυχες ἀνθρώπινες ὑπάρξεις.

Ἐντελῶς περιληπτικά, θὰ ἐπισημάνω κάποιες διεργασίες ἢ κάποιες ἀπρόσμενες ἐξελίξεις, πού ἔφεραν σέ δύσκολη θέση τὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἢ καί προκάλεσαν στοῦ Σῶμα Της ἀθεράπευτες πληγές.

◆ Σημειώνω, σάν πρώτη δραματικὴ συγκυρία ὀλέθριας διαπλοκῆς Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, τὴν ὑπέρμετρη ἔξαψη τῶν πολιτικῶν παθῶν, κατὰ τὴν περίοδο τοῦ 1830 καί τὸν ἐξαναγκασμό

τῆς Συνοδικῆς διοίκησης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά προβεῖ στό «Ἀνάθεμα» τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Οἱ πιέσεις, πού ἀσκήθηκαν τότε, ἀπό μέρους τῶν στρατιωτικῶν παραγόντων, τῶν ὑποστηρικτῶν καί φρουρῶν τοῦ Βασιλικοῦ Θεσμοῦ, ἔφεραν τόν Μητροπολίτη Ἀθηνῶν Θεόκλητο τόν Α' καί τά μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, στίς 12 Δεκεμβρίου 1916, στό πεδίο τοῦ Ἀρεως, ὅπου διαβάστηκε ἡ Συνοδική ἀπόφαση ἀναθεματισμοῦ τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἡγέτη.

Τό τόλμημα αὐτό, στό ὁποῖο συνέπραξε ἡ ἐκκλησιαστική μέ τή στρατιωτική ἡγεσία, ἔφερε τόν τραγικό, ἀγεφύρωτο διχασμό καί δρομολόγησε τή Μικρασιατική καταστροφή τοῦ 1922.

Ἄν ἡ σχέση τῆς Ἐκκλησίας μέ τό Κράτος δέν ἦταν τόσο δεσμευτική, ἂν ἡ ὑποταγή στή βασιλική ἐξουσία δέν ἦταν καθορισμένη ἀπό τό Νόμο καί ἂν οἱ τότε ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας διέθεταν τήν πνευματική κατάρτιση, τήν ἐξαγισμένη νοημοσύνη καί τό Πατερικό θάρρος, θά πρότασσαν τά στήθη τους ἐνάντια στά συνθήματα τοῦ διχασμοῦ καί θά ἔσωζαν καί τήν πατρίδα καί τήν Ἐκκλησία ἀπό τήν καταλυτική περιπέτεια.

♦ Δέν εἶναι δυνατό νά ἀποσιωπηθεῖ καί μιᾷ δεύτερη, ἀλυσιδωτή ἐμπλοκή τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στίς καιρικές πολιτικές ἀντιπαλότητες, πού Τήν ἔφεραν σέ τρομερά δύσκολη θέση ἡ καί τήν ἐνοχοποίησαν γιά γεγονότα στά ὁποῖα δέν εἶχε καμμιᾷ ἀπολύτως μετοχή.

Κατά τή διαδρομή καί μόνο τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, ξέσπασαν στήν ἀγαπημένη μας πατρίδα τρεῖς ἀνατροπές τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν καί ἐγκαθιδρύσεις ἀνελεύθερων δικτατορι-

κῶν σχημάτων. Ἡ πρώτη δικτατορία ἐπιβλήθηκε ἀπό τό στρατηγό Πάγκαλο στίς 29 Σεπτεμβρίου τοῦ 1925. Ἡ δεύτερη ἀπό τόν Ἰωάννη Μεταξά στίς 4 Αὐγούστου τοῦ 1936. Καί ἡ τρίτη, ἡ πῶ πρόσφατη, στίς 21 Ἀπριλίου τοῦ 1967.

Γιά τίς συνέπειες αὐτῶν τῶν βίαιων ἐπεμβάσεων στή λειτουργικότητα τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας καί στήν καθημερινότητα τοῦ λαοῦ, ἔχουν προσωπική ἐμπειρία οἱ ἀντίστοιχες γενιές τῶν Ἑλλήνων. Καί δέν ὑπάρχει λόγος νά ἱστορηθοῦν διά μακρῶν. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού ἀποτελεῖ πρόβλημα καυτό καί ἐρώτημα ἀναπάντητο, εἶναι ἡ παράτολμη ἐπίθεση παραγόντων τοῦ πολιτικοῦ μετώπου, τῆς δημοσιογραφικῆς ἐπιχειρηματικότητας καί τῆς πολιτικοποιημένης ἀθεΐας, κατά τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ προσπάθεια ἐνοχοποίησής Της, ὡς ὑπεύθυνης καί ὑπόλογης γιά τήν κατάλυση τῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν καί τή στήριξη τῆς δικτατορίας.

Οἱ σοβαροί ἱστορικοί ἐρευνητές ἔχουν στά χέρια τους ὅλα τά ντοκουμέντα, πού ἰχνογραφοῦν καί ἀναλύουν τίς ἐξελίξεις τῶν περιόδων ἐκείνων. Καί γνωρίζουν, πολύ καλά, ποιοί προκάλεσαν τό ζοφερό κλίμα τῆς προδοσίας τῆς δημοκρατίας, ποιοί κινήθηκαν γιά τήν ἀνατροπή τῶν ἐκλεγμένων ἀρχόντων καί ποιοί ἐκμεταλλεύτηκαν τίς εὐκαιρίες γιά νά βρεθοῦν θρονιασμένοι στίς ἡγετικές καρέκλες. Σέ καμμιᾷ φάση αὐτῶν τῶν ἐξελίξεων δέν πρωτοπόρησε καί δέ συνοδοιπόρησε μέ τούς ἀνατροπεῖς τοῦ δημοκρατικοῦ καθεστώτος ἡ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Οἱ πυρωμένοι, ὅμως, ἀντίπαλοί Της, ἐκεῖνοι, πού ἔχουν βάλει στόχο νά Τήν ἐξοντώσουν καί νά Τή σβήσουν ἀπό τό γήπεδο τῆς ἐπικαιρότητας, μάζεψαν ὅλη τήν ὀργή τους καί

τήν ἐκτόξευσαν ἐναντίον Της, πιστεύοντας, ὅτι μέ τό μαχητικό τους πείσμα θά μετατοπίσουν τό κέντρο βάρους τῶν εὐθυνῶν, θά σώσουν τούς πραγματικούς ἐνόχους καί θά ἀφανίσουν τή «μισσητή»(!!!) Ἐκκλησία.

♦ Θά σημειώσω καί μιά τρίτη ἀφορμή διασάλευσης τῆς εἰρηνικῆς καί γόνιμης συμπορείας καί συνεργασίας τοῦ μοντέρνου, συνεχῶς μεταβαλλόμενου πολιτικοῦ σχήματος μέ τήν Ἐκκλησία, τήν ἀχθοφόρο τῶν ἀτίμητων πνευματικῶν ἐμπειριῶν, πού-ἐπί αἰῶνες-γεμίζουν τίς καρδιές καί πλάθουν πολιτισμό.

Τό ἀνοιγμα πρὸς τήν παγκοσμιοποίηση, πού μεθοδεύεται σέ κλειστά κυκλώματα συμφερόντων καί ἐπιβάλλεται ἐκβιαστικά μέ ντιρεκτίβες καί νομοθετικά ἐπινόηματα διάφορων Διεθνῶν Ὁργανισμῶν, ἐπιβάλλει συνεχῆ ἀπόρριψη τῶν δεδομένων τοῦ «χθές» καί τοῦ «σήμερα» καί εὐθυγράμμιση στά προγράμματα καί στά θεσπίσματα τῆς παγκοσμιοποιημένης ἀνθρώπινης μάζας.

Ἡ Ἐκκλησία δέ μαζοποιεῖ τίς ἀνθρώπινες ὀντότητες καί δέν τυποποιεῖ τή ζωή. Εἶναι μιά ζεστή φωλιά, μιά φάτνη, πού ζωογονεῖ τίς ὑπάρξεις καί τίς χειραγωγεῖ στήν «ἐνότητα τοῦ Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης» (Ἐφεσ. δ' 3). Μέσα στήν κοινωνία τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀδελφοσύνης, σφυρηλατεῖται ἡ ἐνότητα τοῦ Πνεύματος. Οἱ ἀνθρωποὶ εἰρηνεύουν μέ τό Θεό καί μεταξύ τους καί συγκροτοῦν Σῶμα δυναμικό καί ἀπρόσβλητο ἀπό τίς δυνάμεις τῆς ἐκμετάλλευσης καί τῆς διαφθορᾶς.

Αὐτή τήν ἐνότητα τήν ἀντιπολιτεύονται οἱ ὁδοστρωτῆρες τῆς παγκοσμιο-

ποίησης. Τήν ἀντιμετωπίζουν ἐχθρικά καί μαχητικά, ὡς ἰσχυρό ἐμπόδιο στήν προέλασή τους καί στήν ἱκανοποίηση τῶν στόχων τους. Καί κάνουν τό πᾶν, γιά νά τήν ἀποδυναμώσουν.

Ἔτσι, στή σημερινή, ἑλληνική πραγματικότητα, ἔχουμε μιά πολιτική διοίκηση, πού διατηρεῖ, σχηματικά, τή διασύνδεση μέ τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση, τό σχῆμα, πού τό ἐμφανίζει μέ τόν τίτλο: «διακριτοὶ ρόλοι» καί, στήν πραγματικότητα, μεθοδεύει τήν ἀποδόμηση τῶν πνευματικῶν ἀξιών, πού ὑπερπλήρωσαν τήν Ἐκκλησία καί χάρισαν στήν πατρίδα μας καί σ' ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα τά ἡγετικά ἀναστήματα τῶν ἁγίων μας.

Μέ δεδομένη καί πρόδηλη αὐτή τή στόχευση τοῦ σημερινοῦ, «ἐν πολλοῖς», ἁθεοῦ Κράτους μας, εἶναι φενάκη ἡ τεχνητή διατήρηση τοῦ σχήματος συμπόρευσης Ἐκκλησίας καί Πολιτείας καί τῶν φιλοφρονήσεων, πού φωτογραφίζουν τή φιλία καί ἐπικαλύπτουν τήν ἀνυποχώρητη ἀντιπαλότητα.

Τό σκληρό σχῆμα τῆς «Νόμῳ κρατούσης Πολιτείας», ἡ, τό τορνευμένο ἀντίγραφό του «τῶν διακριτῶν ρόλων», δέν εἶναι πιά ἀνεκτό καί δέν μπορεῖ νά λειτουργήσῃ μέσα στή φωτιά τῶν παθῶν, πού ἄναψαν τά κινήματα τῆς ἀθείας καί οἱ μεθοδεύσεις τῆς μεταποίησης τῆς ἀνθρωπότητας ὁλόκληρης σέ ἓνα ἀνοιχτό παζάρι σκληρῆς ἐκμετάλλευσης τῆς ἴδιας τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξης καί τοῦ καθημερινοῦ μόχθου τῆς. Τά πολιτικά σχήματα-διαμορφωμένα καί παγιωμένα-θά ἐξακολουθήσουν νά διακινουῦνται μέσα στό πλαίσιο τῶν δικῶν τους σκοπιμο-

τήτων, τῶν δικῶν τους ἁρμοδιοτήτων καί τῶν δικῶν τους εὐθυνῶν. Καί ἡ Ἐκκλησία θά πορεύεται μέ τά δικά Της ὁράματα, θά καλλιεργεῖ τήν ἀγάπη καί τήν ἀδελφωσύνη καί θά ἐνώνει τήν ἀνθρώπινη ὕπαρξη μέ τόν Πλάστη της, τήν πηγὴ τῆς ἀπειρης Ἀγάπης καί τῆς ἀπειρης Δύναμης.

Ἔχω κάτι νά πῶ στοὺς ἀδελφούς μου. Στοὺς ποιμένες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας. Καί στοὺς πιστοὺς, πού εἶναι ἐνταγμένοι στήν αὐλή Της. Τολμῆστε ἓνα νοητό ταξίδι στό φορτισμένο μέ αὐτοπεποίθηση καί μέ κραυγὴ ἀπόγνωσης πλανήτη μας. Σ' αὐτό τό περίεργο καί προβληματικό σύμπλεγμα, ξεχωρεῖστε τοὺς χώρους καί τίς καρδιές, πού κρατοῦν καί προβάλλουν στήν ἐπικαιρότητα τὰ ἀτίμητα χαρίσματα τῆς Ὁρθοδοξίας μας. Μιλεῖστε μέ τοὺς ποιμένες. Ἀναστραφεῖτε τόν πιστό λαό. Χαρεῖτε τήν προσευχή τους. Ἐνωθεῖτε μαζί τους στή μεγάλη πράξη τῆς Εὐχαριστίας. Καί ἀφοῦ νοιώσετε τόν ἑαυτό σας ἀναπαυμένο στό χώρο τους, ρωτεῖστε τους, ἂν ἡ αὐτοκέφαλη ἢ ἡ αὐτόνομη Ἐκκλησία τους βρίσκεται σέ σχέση ἐξάρτησης καί ὑποταγῆς στήν κοσμικὴ ἐξουσία τοῦ δικοῦ τους ἐθνικοῦ χώρου. Ἄν τό σύστημα διοίκησής της εἶναι ὅμοιο μέ τό δικό μας. Ἄν ὁ Νόμος τοῦ Κράτους τους ἔχει τόν πρῶτο καί κυρίαρχο λόγο καί ἂν, στήν Ἐκκλησία τους, οἱ Κανόνες τῶν ἁγίων Πατέρων μας παραμερίζονται καί παρακάμπτονται μπροστά στήν πολιτικὴ θέληση.

Φίλοι μου, ἂν ἐπιχειρήσετε μιὰ τέτοια διερεῦνηση στά διαμερίσματα τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, δέ θά βρεῖτε οὔτε μιὰ τοπικὴ Ἐκκλησία, πού νά βιώνει τήν πιεστικὴ ἐξάρτηση ἀπὸ τὴ θέληση καί τό Νόμο ἑνὸς σύγχρονου

Κράτους. Ὅλες οἱ Ὁρθόδοξες, τοπικὲς οἰκογένειες, ἄλλες μικρὲς καί ἄλλες ἀπλωμένες σέ ἔκταση χώρου καί σέ πληθυσμιακό ὄγκο, ἀπολαμβάνουν ἀπόλυτη ἐλευθερία. Καί ρυθμίζουν τό διοικητικό τους σύστημα, μέ μόνο ὁδηγὸ τόν Ἑσωτερικό τους Κανονισμό, πού τὸν καταρτίζει ἡ Συνοδική τους εὐαισθησία, θεμελιώνοντάς τον στοὺς Κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν μας Συνόδων καί στοὺς Κανόνες τῶν Τοπικῶν Συνόδων, πού ἐνισχύθηκαν καί κατακυρώθηκαν μέ οἰκουμενικὴ ἐπικύρωση.

Ἀκόμα καί ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ τήν ὁποία δανείστηκαν οἱ πρόγονοί μας τό σύστημα τῆς «Νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας», ἔχει ἀποτινάξει τὰ δεσμά καί κινεῖται σέ κλίμα ἀπόλυτης ἐλευθερίας.

Εἶναι γνωστό, ὅτι ἡ ἀδελφὴ Ρωσικὴ Ἐκκλησία, πέρασε συνταρακτικὴ καί κοσμογονικὴ περιπέτεια. Ἀπὸ τὴν ὑποταγὴ στοὺς σχεδιασμούς καί στίς εὐκαιριακές προτιμήσεις τοῦ Τσάρου, βρέθηκε στό ζοφερό κλίμα τῆς δουλείας καί στὸν ἀπάνθρωπο διωγμὸ τοῦ κομμουνιστικοῦ ὁλοκληρωτισμοῦ. Γιὰ ἑπτὰ ὁλόκληρες δεκαετίες οἱ τόποι λατρείας τοῦ Ἁγίου Θεοῦ γκρεμίζονταν ἢ ἄλλαζαν χρῆση. Καί οἱ πιστοί, πού δέ ζητοῦσαν ἄλλα προνόμια, παρά μόνο τὴν ἐλευθερίαν νά κρατοῦν θησαυρισμένο στό ἐσώτερο «εἶναι» τους τό δῶρο τῆς πίστεως καί τό χάρισμα τῆς προσευχῆς, ἢ στέλλονταν στίς ἀπόμακρες ἐξορίες ἢ ἀμοίβονταν μέ τό σκληρό, ἀπάνθρωπο θάνατο. Οἱ σελίδες τῶν διωγμῶν καί τοῦ μαρτυρίου, πού γράφτηκαν κατὰ τὴν περίοδο τῆς κόκκινης τυραννίας, εἶναι ἀτέλειωτες. Καί θά μείνουν, γιὰ πάντα, μνημεῖο ψυχικῆς ὁμορφίᾶς καί γενναιότητος τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ

καί βάρβαρου σκοταδισμού τοῦ ἀφιο-
νισμένου ἀθεϊστικοῦ τάγματος.

Σήμερα ἡ Ρωσική Ἐκκλησία, λουσμέ-
νη στό αἷμα τῶν νεομαρτύρων Της, ἀ-
ποδεσμευμένη καί ἀπό τήν ὑπεροψία
τοῦ Τσάρου καί ἀπό τό κνοῦτο τῶν τυ-
ράννων Της, βαδίζει ἐλεύθερα τό δρό-
μο Της καί θεραπεύει, τή μιᾷ μετά τήν
ἄλλη, τίς βαθεῖες πληγές, πού ἄνοιξε
στό Σῶμα Της «ἡ ξένη θέληση». Καί,
ὅπως διαπιστώνουν οἱ ἀνεπηρέαστοι
ἐρευνητές, κερδίζει, ὁλοένα, ἔδαφος
καί ἀνεβάζει τόν πήχη τοῦ κύρους Της.

Ξέρω πώς, αὐτή τήν ὥρα, σεβαστός
ἀριθμός τῶν μελῶν τῆς Ἱεραρχίας τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσανατολί-
ζεται στήν ἀποδέσμευση τῆς Ἐκκλη-
σίας ἀπό τόν κρατικό ἐναγκαλισμό καί
ἀπό τήν ὑποταγή στά σχεδιάσματα
μιᾶς ἄθεις ὀλιγαρχίας. Ἄν τό σχῆμα
τῆς «Νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας» ἦταν
πρόσφορο ἤ, ἔστω, ἀναγκαῖο, γιά τά
πρῶτα βήματα τοῦ κρατιδίου, πού προ-
έκυψε μετά τό σκληρό ἀγῶνα τῶν προ-
γόνων μας, δέν εἶναι ἀνεκτό γιά τήν
ἐποχή μας. Γιά τήν ἱστορική περίοδο,
πού ὁ ὅποιοσδήποτε πολίτης, ὁ ἔμπει-
ρος καί ἔντιμος ἤ ὁ ἀποτυχημένος καί
τυχοδιώκτης, ἔχουν, ἐξασφαλισμένο,
τό δικαίωμα νά ὑψώσουν τή σημαία
τῶν ἀτομικῶν τους δικαιωμάτων καί
νά ἀπαιτήσουν τήν κάλυψη ἐντελῶς
φτηνῶν, ἀκόμα καί φαύλων, αἰτημά-
των τους. Προνομίων, πού-στήν πρά-
ξη-ἀκυρώνουν τήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέ-
πεια καί γκρεμίζουν καταξιωμένα πο-
λιτιστικά ἐπιτεύγματα.

Καί δέν εἶναι μόνο ἡ πλειοψηφία τῶν
ποιμένων, πού αἰσθάνεται ὠριμη καί
ἐτοιμη νά ζητήσει τήν πλήρη αὐτονομία
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Κοντά σ'

αὐτούς, μεγάλο μέρος τοῦ ἐκκλησια-
στικοῦ πληρώματος συντάσσεται μέ
τό αἷτημα τοῦ χωρισμοῦ. Καί προσεύ-
χεται, μέ πόθο ψυχῆς, νά φτάσει ἡ στι-
γμή, πού θά πάψει ἡ Ἀγία μας Ἐκκλη-
σία νά εἶναι κρατική, ὁμάδα ζητω-
κραυγῆς τῶν νομοθετικά κατακυρωμέ-
νων κοινωνικῶν ἀθλιότητων καί θά
ἀρχίσει νά λειτουργεῖ ὡς μάρτυρας τῆς
ἀλήθειας καί ὡς φορέας τοῦ ἁγιασμοῦ.

Μίλησα γιά τήν πλειοψηφία καί τῆς
Συνοδικῆς ὁμήγυρης καί τοῦ λαϊκοῦ
Σώματος, πού πιστεύει, ὅτι εἶναι ἀναγ-
καῖος ὁ χωρισμός τῆς Ἐκκλησίας ἀπό
τό Κράτος. Γιατί, ὅπωςδήποτε, ὑπάρ-
χει καί ἡ μειοψηφία, πού ἔχει προσαρ-
μοστεῖ στό σχῆμα τῆς δουλείας καί δέ
θεωρεῖ ἀναγκαῖα τήν ἀπελευθέρωση.
Οἱ ἐπιφυλάξεις της εἶναι ἀπόλυτα σε-
βαστές. Ἀλλά δέ σημαίνει, ὅτι δικαι-
οῦνται νά φιμώσουν τήν πλειοψηφία
καί νά ἐπιβληθοῦν, ὡς ἀναγκαῖες.

Ὑποκλίνομαι στίς προσωπικότητες
τῶν διστακτικῶν καί στή διαλεκτική
τῶν πηγαίων καί ἔντιμων ἀντιρρήσεών
τους. Δέ σκύβω, ὅμως, τό κεφάλι στήν
ἐπιχειρηματολογία τῆς σκοπιμότητας
καί στόν κομπασμό τῆς αὐτοπροβο-
λῆς. Τά μεγάλα θέματα τῆς Ἐκκλησίας
δέν προσφέρονται γιά δημοσιογραφι-
κό ἐντυπωσιασμό καί γιά εἰσπραξη
χειροκροτημάτων. Εἶναι ἱερά, ἱερώτα-
τα, καί ἀπαιτοῦν προσέγγιση εὐλαβι-
κή καί διαπραγμάτευση βαθειά ἐκκλη-
σιολογική.

Κάνω αὐτή τήν ἀποσαφήνιση γιατί,
πρίν λίγο καιρό, ὁ Μητροπολίτης Ἀνθι-
μος, σέ στιγμές ἑξαφης μιντιόλαγνης
ἀμετροέπειας, διατύπωσε τήν ἄποψη,
ὅτι ὁ χωρισμός Ἐκκλησίας καί Πολι-
τείας θά ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τή διοι-
κητική διάλυση τῆς Ἐκκλησίας.

Εἶπε καί ἔγραψε: «Ἀδελφοί μου Χρι-

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ Ο Α

ΕΙΚΟΣΙ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΚΟΙΜΗΣΗ ΤΟΥ

Τὸν περασμένο Νοέμβριο συμπληρώθηκαν 20 χρόνια ἀπὸ τὴν κοίμηση τῆς μεγάλης ἐκκλησιαστικῆς μορφῆς, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κυροῦ Ἱερωνύμου. Ὁ μακαριστὸς Γέροντας μὲ τὰ προσόντα καὶ τὶς ἀρετές, μὲ τὰ ὁποῖα κατὰ πλησμονὴ τὸν εἶχε προικίσει ἡ Θεία Πρόνοια, σημάδεψε ἀνεξίτηλα τὴ σύγχρονη πορεία τῆς Ἑλλαδικῆς μας Ἐκκλησίας καὶ ὄχι μόνο. Καὶ θὰ ἐπαναλάβουμε καὶ ἐδῶ, γιὰ μιὰ ἀκόμη φορά, τὴν κοινὴ διαπίστωση, στὴν ὁποία καὶ σὲ προηγούμενα σχόλια τῆς περιοδικῆς μας ἐκδόσης ἀναφερθήκαμε. Ἡ περίοδος τῆς ἀρχιεπισκοπείας τοῦ

στιανοί, ὡς παρακαλῶ νὰ σκεφθῆτε καὶ νὰ μοῦ πῆτε, πῶς ἀπὸ τὸ Βατοπέδι ἔφθασαν μερικοὶ στό χωρισμό τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁ κύριος στόχος τους. Αὐτὴ εἶναι ἡ σφοδρὴ τους ἐπιθυμία. Νὰ διαλύσουν διοικητικὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ κατατεμαχίσουν τὸν ἑλληνικὸ λαό...».

Καὶ μόνο ἡ σκέψη, ὅτι ὁ χωρισμὸς Ἐκκλησίας καὶ Κράτους σημαίνει διοικητικὴ «διάλυση τῆς Ἐκκλησίας», ἀποτελεῖ βλασφημία. Βλέπει ὁ ἀγαπητὸς Ἀνθιμος διαλυμένες ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες τῆς σημερινῆς Οἰκουμένης, πού ἐμπιστεύονται σπὴν πνοή τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ διαχειρίζονται ἐλεύθερα καὶ ὑπεύθυνα τὰ προβλήματα τῆς καθημερινότητάς τους; Ἡ μήπως διαπιστώνει, πῶς ἦταν διαλυμένη ἡ Ἐκκλησία τῶν μαρτύρων, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνες τῆς διαδρομῆς Της καὶ συγκροτήθηκε τὴ στιγμῇ, κατὰ

Ἱερωνύμου ἀποτελεῖ πράγματι τὸν «χρυσὸν αἰῶνα» τῆς νεότερης ἐκκλησιαστικῆς μας ἱστορίας. Καὶ αὐτὸ εἶναι μιὰ πραγματικότητα, πού δὲν μπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθεῖ ἀπὸ κανένα σοβαρῶς σκεπτόμενο ἄνθρωπο.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος ἀνέλαβε τὴ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας σὲ μιὰ ταραγμένη περίοδο. Ταραγμένη καὶ πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς. Καὶ δέχτηκε αὐτὸ τὸ κέλευσμα, γιατί, σὲ ὅλη τὴν ἐμπονη ἱερατικὴ του πορεία, μοναδικὴ σκέψη καὶ ἀποκλειστικὸ μέλημά του ἦταν, ὄχι ἡ ἀπόκτηση τίτλων καὶ ἀξιωμάτων, ἀλλὰ ἡ μέχρι αὐτοθυσίας προσφορὰ του

τὴν ὁποία ἀνακατεύτηκε στὴ διοίκησή Της ὁ κοσμικὸς παράγοντας;

«Ποῶν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὁδόντων»!!!

Οἱ καιροὶ εἶναι, ὄντως ζοφεροί. Καὶ σ' αὐτὸ δέ δικαιούται νὰ διαφωνήσῃ κανεὶς οὔτε μέ τὸν Ἀνθιμο, οὔτε μέ ὁποιοδήποτε σοβαρό, ἀλλὰ καὶ σκληρό, ἀναλυτὴ τῆς σύγχρονης πραγματικότητας. Σὲ ὅλες, ὅμως, αὐτές τὶς ἀναλύσεις καὶ σὲ ὅλες τὶς προτάσεις ἡ ἀπόλυτη ἀνεξαρτησία τῆς Ἐκκλησίας Ἰησοῦ Χριστοῦ μένει ἀδιαπραγμάτευτη. Κεφάλαιο κατατεθειμένο στὴν Τράπεζα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴ μέρα τῆς Πεντηκοστῆς, πού κανένας μας δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ ἐμπλέξει στὶς γήινες ἀνακατατάξεις.

Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

στην Ἐκκλησία καὶ τὸ πλήρωμα, μὴ ὑπολογίζοντας καὶ μὴ ὑποκύπτοντας σὲ ὅποιοδήποτε προσωπικὸ κόστος ἢ σὲ ἄλλη σκοπιμότητα.

Κατηγορήθηκε ὁ Ἰερώνυμος ὅτι ἦταν ὁ «ἐκλεκτός» τῆς τότε δικτατορίας. Τρία περιστατικά, τὰ ὁποῖα ὅλως ἐνδεικτικῶς παραθέτουμε, ἐπιστρέφουν τὴ μομφὴ σὲ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κακοβούλως καὶ μὲ ἔνοχη πρόθεση τὰ κατασκεύασαν. **Τὸ πρῶτο:** Ὁ διαπρεπὴς ἀκαδημαϊκὸς καὶ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς αἰμυνησιος Μάρκος Σιώτης, Κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος στὴν Ἀριστίνδην Σύνοδο τοῦ 1967, σὲ ἐπίσημη δημόσια ὁμιλία του ἐτόνισε μὲ ἔμφαση καὶ τοῦτα τὰ σπουδαῖα: ...«*Ἡ διαδικασία τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου εἶχε ὁλοκληρωθεῖ, ὅταν ὁ κλητὴρ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐνεφανίσθη καὶ εἶπεν ὅτι εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Προέδρου ἦλθαν οἱ συνταγματάρχαι Γ. Παπαδόπουλος, Στ. Πατακὸς καὶ Ν. Μακαρέζος καὶ παρακαλοῦν νὰ διακοπῇ ἐπ' ὀλίγον ἡ συνεδρία γιὰ νὰ ἀνακοινώσουν κάτι εἰς τὸν προεδρεύοντα...*». Ὅταν κατόπιν συνήντησε (ὁ Μ. Σιώτης) τὸν προεδρεύοντα καὶ τὸν ἐρώτησε τί ἤθελαν οἱ ἐπισκέπτες, ἔλαβε τὴν ἀπάντησιν, ὅτι εἶχαν ἔλθει γιὰ νὰ παρακαλέσουν τὰ μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, νὰ προτιμήσουν κατὰ τὴν ἐκλογὴν τὸν Σεβασμιώτατο, τότε Μητροπολίτη Καστορίας, Δωρόθεο. Ἐλαβαν, ὅμως τὴν πληροφορίαν, ὅτι ἡ ἐκλογὴ εἶχε τελειώσει. **Τὸ δεύτερο:** Ὁ στρατηγὸς Στυλιανὸς Πατακός, ἓνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς Πρωτεργάτες τῆς 21ης Ἀπριλίου, σὲ συνέντευξή του σὲ γνωστὴ ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα, δήλωσε καὶ τὰ ἐξῆς βαρυσήμαντα:

«...Τὸν μακαριστὸν Ἰερώνυμον δὲν τὸν ἐξέλεξε ἡ ἐπανάστασις. Δὲν τὸν

ἐγνώριζε καν... δὲν τὸν ἐγνώριζαμε καὶ θέλαμε κάποιον ἄλλον. Ἀλλὰ δὲν προλάβαμε». Καὶ **τὸ τρίτο** καὶ σπουδαιότερο εἶναι τοῦτο: Εἶναι οἱ δυὸ ἐπιστολές, πού εἶχε στείλει ὁ ἴδιος ὁ Μακαριώτατος προσωπικῶς στὸν τότε δικτάτορα Γεώργιο Παπαδόπουλο, ὅταν περιῆλθαν σὲ γνώσιν του πληροφορίες περὶ βασανιστηρίων ἀντιφρονούντων κρατουμένων πολιτῶν. Δὲν θὰ σχολιάσουμε τὸ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν. Τὰ ἀποσπάσματα, πού θὰ παραθέσουμε, ὁμιλοῦν μόνον τοὺς καὶ ὁμιλοῦν τόσο εὐγλωττα. Στὴν πρώτη ἐπιστολὴ ἔγραφε: «...*Ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ σᾶς γράψω τὴν παροῦσαν μοῦ ἔδωσαν δυὸ περιστατικά, πού θὰ σᾶς ἀναφέρω. Πλὴν δὲν πρόκειται διὰ τὰ μεμονωμένα αὐτὰ περιστατικά, ἀλλὰ διὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν κατεύθυνσιν πού τὰ προκαλοῦν... Αὐτὰ πού σᾶς γράφω παραπάνω, εἶναι ὅσα ἐπληροφορήθην προχθές. Δυστυχῶς δὲν εἶναι τὰ μόνα. Πληροφοροῦμαι ὅτι συλλαμβανόμενοι ἀξιοματικοὶ δέρονται ἀνηλεῶς, εἰς δὲ τὰς Ἐπαρχίας ὁ στρατιωτικὸς καὶ ὁ χωροφύλαξ εἶναι τὸ φόβητρον... Ἡ ὤμῃ βία καὶ τὸ κράτος τοῦ χωροφύλακος ὁδηγοῦν ὄχι εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἀλλὰ εἴτε εἰς τὴν δουλείαν εἴτε εἰς τὴν ἀνατροπὴν...». Καὶ στὴ δευτέρῃ ἐπιστολῇ, ἐπανερχόμενος στὸ ἴδιο θέμα, προσέθετε: «...*Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ πολλαχόθεν προερχομένων πληροφοριῶν ἔχω σχηματίσει τὴν πεποιθήσιν, ὅτι πρόκειται περὶ συστήματος καὶ τακτικῆς, τὰ ὁποῖα ἐνθυμίζουσιν κομμουνιστικὰ καὶ χιτλερικὰ στρατόπεδα συγκεντρώσεως... Ἄν ἡ κατάστασις τῶν πολιτικῶν κρατουμένων δὲν ἀλλάξῃ ἄρδην, ἡ θέσις μου θὰ παύσῃ νὰ εἶναι εἰς τὴν ὁδὸν Ἀγίας Φιλοθέης καὶ θὰ μεταφερθῇ πλησίον των...». Καὶ νὰ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι ἡ τότε πνευματικὴ καὶ**

ἀκαδημαϊκὴ ἡγεσία τοὺς ἐν πολλοῖς ἀσαφεῖς λόγους τοῦ δικτάτορα ἐπιδοκίμαζε μὲ χειροκροτήματα καὶ πέραν αὐτοῦ σιωποῦσε χαρακτηριστικά.

Θαυμάζει κανεὶς τὸ συνεχὲς καὶ ἀνύστακτο ἐνδιαφέρον τοῦ Ἱερωνύμου γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας. Καὶ ἀπόδειξη τούτου ἀποτελοῦν καὶ ἐδῶ δυὸ μεγάλου ἐνδιαφέροντος πρωτοβουλίες του. Συνέταξε μετὰ ἀπὸ σοβαρὴ μελέτη καὶ πολλὴ ἀγωνία ἓνα μεγαλόπνοο σχέδιο ἀναδιοργάνωσης ὅλων ἐκείνων τῶν θεσμῶν καὶ σχηματισμῶν, ποὺ κινοῦνται στὸν ἐκκλησιαστικὸ μας χῶρο καὶ ἀποτελοῦν ἀντικείμενο μέριμνας καὶ φροντίδας τῆς Ἐκκλησίας. Ὅχι μὲ γενικόλογα καὶ εὐχολόγια, ἀλλὰ μὲ συγκεκριμένες τοποθετήσεις καὶ λεπτομερεῖς ἀναφορὲς σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ θέματα. Δὲν θὰ τὰ ἐπαναλάβουμε, γιατί ὁλόκληρο τὸ κείμενο τοῦ ὑπέροχου καὶ ἐντυπωσιακοῦ αὐτοῦ σχεδιασμοῦ, μὲ τὶς συγκεκριμένες θέσεις καὶ λύσεις, παρατέθηκε στὰ πρόσφατα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ μας μὲ ἀριθ. 238, 239 240 καὶ 241. Ἡ δευτέρη πρωτοβουλία ἀναφερόταν στὸ θέμα τῆς καθάρσης ἀπὸ ἀνάξιους καὶ διαβλητοὺς κληρικούς, οἱ ὁποῖοι κατὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους τρόπους εἶχαν εἰσβάλει στὸν ἱερὸ χῶρο τοῦ κλήρου. Ἡ ἀγωνία καὶ ὁ πόνος τοῦ Γέροντα ἦταν μεγάλος. Μέγιστο ὅμως καὶ τὸ προσωπικὸ κόστος, τὸ ὁποῖο παρέβλεπε καὶ δὲν τὸ ὑπολόγιζε. Πόνεσε πολὺ ὁ Γέροντας, ἀλλὰ ἐβλεπε ὅτι τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας ὁδηγοῦσε σ' αὐτὸ τὸ μονόδρομο. Ἀπέβη ὅμως δῶρο ἄδωρο. Μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσή του, ἂν ὄχι ὅλοι, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἀπομακρυνθέντες ἐπανήλθαν, ἄλλοι ὡς «θριαμβευτές» καὶ ἄλλοι μὲ τὸ μοντέρνο τότε τίτλο τοῦ «ἀντιστασιακοῦ».

Ἡ προσωπικότητα τοῦ κάθε ἀνθρώπου, καὶ εἰδικότερα τοῦ κάθε ἡγέτη, δὲν ἐκτιμᾶται ἀπὸ τὶς ἐπιτηδευμένες συμπεριφορὲς καὶ ἐνέργειες, ποὺ ὑπαγορεύονται συνήθως ἀπὸ διάθεση προβολῆς καὶ ἐντυπωσιασμοῦ. Στοιχεῖα προσδιορισμοῦ τῆς προσωπικότητάς του εἶναι κυρίως οἱ λεπτομέρειες ἐκεῖνες ἀπὸ τὴ ζωὴ καὶ τὴν πολιτεία του, ποὺ δὲν προβάλλονται καὶ τὶς ὁποῖες καὶ ἐμεῖς δὲν ἀξιολογοῦμε ἰδιαίτερα.

Τρία μεμονωμένα καὶ ἐνδεικτικὰ χαρακτηριστικά, ἄγνωστα ἐν πολλοῖς, θὰ παραθέσουμε σήμερα γιὰ τὸν μεγάλο αὐτὸ Ἀρχιεπίσκοπο καὶ θὰ ἀφήσουμε τὴν ἐξαγωγή τῶν συμπερασμάτων στὴν καλόπιστη διάθεση τῶν ἀγαπητῶν ἀναγνωστῶν μας.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ: Ὅλες τὶς εἰσπράξεις ἀπὸ τὰ λεγόμενα «δικαιώματα ἀρχιεπισκόπου» τὶς εἶχε ἐκχωρήσει, χωρὶς νὰ βάζει οὔτε δραχμὴ στὴν τσέπη του, γιὰ τὴν ἀνέγερση καὶ τὴ λειτουργία τοῦ Νοσοκομείου τῶν Κληρικῶν (Ν.Ι.Κ.Ε.), τὸ ὁποῖο δυστυχῶς, ἐγκαταλειμμένο ἀπὸ τὴ διάδοχη ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση, καταργήθηκε καὶ ἐντάχθηκε σήμερα καὶ αὐτὸ στὸ σύστημά του Ε.Σ.Υ. Καὶ ὄχι μόνο αὐτό. Διέθετε ἐπιπλέον γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ καὶ τὸ 1/3 ἀπὸ τὶς τακτικὲς ἀποδοχές του. **ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ:** Τὸ μόνο περυσιακὸ στοιχεῖο, ποὺ τοῦ ἀνῆκε, ἦταν τὸ φτωχὸ καὶ ἀπέριττο σπιτάκι, ἐπάνω σὲ ἓνα βράχο, στὴν παραλία στὰ Ὑστέρνια τῆς Τήνου. Καὶ εἶχε ἐκφράσει σὲ πολλοὺς φίλους του τὴ δυσφορία του, ποὺ τὸ διατηροῦσε ἀκόμη στὴν κυριότητά του καὶ δὲν τὸ εἶχε διαθέσει καὶ αὐτὸ γιὰ τὶς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖες ἐντάσσονταν στὸ μεγαλόπνοο καὶ ἀθόρυβο ἔργο του. Ὁ Θεὸς φύλαξε καί, μὲ τὶς πιέσεις τῶν φίλων του, διατήρησε

αυτό το σπιτάκι, για να το χρησιμοποιήσει αργότερα, στο τέλος του επίγειου βίου του, ως καταφύγιο και ήσυχαστήριο.

Και το **ΤΡΙΤΟ**: Ένα βράδυ από τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του 1960, περνώντας κάποιος κληρικός, στενός συνεργάτης του, μπροστά από το αρχιεπισκοπικό μέγαρο της οδού Ἀγ. Φιλοθέης, είδε το φῶς αναμμένο στο προσωπικό γραφείο του Μακαριωτάτου. Ἀνέβηκε λοιπόν στο διαμέρισμά του και βρήκε τὸν Μακαριώτατο νὰ ἔχει στὸ τραπέζι του μερικά φακελλάκια καὶ νὰ τοποθετεί σὲ αὐτὰ κάποια χαρτονομίσματα. «Μακαριώτατε, γιατί το κάνετε αυτό;» τὸν ρώτησε. Καὶ ἰδού ἡ ἀπάντηση: «*Παιδί μου, αὔριο εἶναι ἡμέρα μισθοδοσίας καὶ ἡ ἡμέρα τῆς μισθοδοσίας δὲν πρέπει νὰ βρίσκει τὸν ἐπίσκοπο, πολλῶ μᾶλλον τὸν ἀρχιεπίσκοπο νὰ ἔχει οὔτε μιὰ δραχμὴ σὴν τσέπη του. Ὅ,τι λοιπὸν μοῦ ἀπέμεινε θὰ τὰ στείλω σὲ ὀρισμένα πρόσωπα, πὺν ξέρω ὅτι ἔχουν κάποιες ἰδιαιτέρειες ἀνάγκες*».

Εἶπαμε παραπάνω ὅτι στὸν μακαριστὸ Γέροντα ἀποδόθηκε κακόβουλα ἡ μομφή, ὅτι ἦταν ὁ «ἐκλεκτός» τῆς δικτατορίας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος ἔφερε πράγματι τὸν τίτλο τοῦ «ἐκλεκτοῦ». Καὶ τὸν ἔφερε δικαίως, ὅμως γιὰ ἄλλο λόγο. Γιατί ἦταν ὁ «ἐκλεκτός» τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἅγιος αὐτὸς Ἱεράρχης ἔγραψε χρυσὴ σελίδα σὴν σύγχρονη Ἑλληδικὴ Ἐκκλησία. Καὶ ἔτσι θὰ τὸν ἀποδώσει ἡ ἱστορία στοὺς ἐπιγενομένους.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ. Τὸ ἔτος 1974 ἐπὶ Ἀρχιεπισκόπου Σεραφεῖμ, δώδεκα ἄξιοι καὶ ἀδιάβλητοι Μητροπολίτες ἀπομακρύνθηκαν «βιαιῶς» (βλ. δήλωση μακαριστοῦ Χριστοδούλου) μὲ βάση τὶς ἐπαίσχυντες 3 καὶ 7 Συντακτικὲς Πράξεις τοῦ φίλου

τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου, δικτάτορα Ἰωαννίδη, χωρὶς νὰ τοὺς ἀποδοθῇ κανένα κανονικὸ παράπτωμα, χωρὶς ἐκκλησιαστικὴ δίκη, χωρὶς ἀπολογία οὔτε κἄν ἀκρόαση. Μετὰ τὴ μεταπολίτευση ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ διωχθέντες ἢ ἐπανῆλθαν σὶς θέσεις τοὺς ἢ τοὺς δόθηκε νομίμως ἡ δυνατότητα νὰ προσφύγουν στὸ Ἀνώτατο Ἀκυρωτικὸ Δικαστήριον (Σ.τ.Ε.). Οἱ μόνοι οἱ ὁποῖοι παρέμειναν ἐπὶ 14 χρόνια μὲ τὰ δεσμὰ τοῦ «Ἀπαράδεκτου» τῶν Σ.Π. ἦσαν οἱ 12 Μητροπολίτες. Τελικὰ ὑπὸ τὴν πίεση τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος ψηφίσθηκε ἐπὶ κυβερνήσεως ΠΑΣΟΚ ὁ νόμος 1816/1988, μὲ τὸ ἄρθρο 15 τοῦ ὁποίου δόθηκε ἐπιτέλους ἡ δυνατότητα καὶ στοὺς δέσμιους αὐτοὺς Μητροπολίτες νὰ προσφύγουν στὸ Σ.τ.Ε. προσβάλλοντας τὶς ἐκπρωτικές πράξεις. Καὶ τὸ Ἀνώτατο αὐτὸ Δικαστήριον τοὺς δικαίωσε ἀπόλυτα. Τὸ χαρακτηριστικὸ εἶναι τοῦτο. Ὁ παραπάνω νόμος 1816/1988 δημοσιεύθηκε σὶς 15 Νοεμβρίου 1988 (ΦΕΚ, Α 251). Τὴν ἴδια ἀκριβῶς ἡμέρα (15 Νοεμ. 1988) ἐκοιμήθη καὶ ὁ Ἀρχ. Ἱερώνυμος. Μερικοὶ τὸ ἀπέδωσαν σὲ ἀπλὴ σύμπτωση. Ἐμεῖς πάντως θὰ ἀποφύγουμε νὰ υἱοθετήσουμε αὐτὸ τὸν χαρακτηρισμὸ τῆς «ἀπλῆς σύμπτωσης».

ὁ Σχολιαστής

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἐκκλησιαστικῆς Ἑνημέρωσης

Κωδικός 2360

Ἰδιοκτήτης - Ἐκδότης

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΛΑΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αὑλών Ἀττικῆς

Τυπογραφεῖο Κωνσταντίνου Σανιδᾶ

Ἰωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

ΟΙ ΚΑΤΑΚΥΡΙΕΥΟΝΤΕΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΩΝ

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Θεανθρώπινος ὄργανισμός. Ἐχει καὶ θεῖο χαρακτήρα, ἀφοῦ κεφαλὴ Της εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστὸς καὶ μέσα Της ἐνεργεῖ τὸ Ἁγ. Πνεῦμα. Καὶ ἀνθρώπινο, ἀφοῦ τὰ μέλη Της εἶναι λογικὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ. Θεωρούμενη ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη πλευρὰ Της ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὀργανωμένη κοινωνία μὲ διοικοῦντες καὶ διοικούμενους, Κλῆρο καὶ Λαό.

Οἱ σχέσεις ὁμῶς τῶν διοικούντων πρὸς τοὺς διοικούμενους μέσα στὴν Ἐκκλησία δὲν εἶναι ὅπως οἱ ἀντίστοιχες σχέσεις στοὺς κοσμικοὺς ὀργανισμούς.

Ὁ Ἐπίσκοπος ἐναντὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τῆς ἐπαρχίας του καὶ ὁ πρεσβύτερος ἐναντὶ τῶν ἐνοριτῶν του, δὲν εἶναι ὅπως ὁ Ὑπουργὸς ἀπέναντι στοὺς ὑπαλλήλους ἢ ὅπως ὁ ὑπάλληλος ἀπέναντι στοὺς πολίτες.

Δὲν εἶναι δηλαδὴ σχέσεις ψυχρὲς καὶ ἄψυχες, τυπικὲς, ἀφ' ὕψηλῳ ἢ αὐταρχικὲς καὶ σκληρὲς. Μέσα στὴν Ἐκκλησία κυριαρχεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἀγάπη, τὸ ἐνδιαφέρον, ἡ ζεστασιὰ στὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις.

Δὲν λείπει καὶ ἡ αὐστηρότητα, ὅταν χρειάζεται, ἀλλὰ κι αὐτὴ τὴν ἀγάπη ἔχει σὰν κίνητρο καὶ τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ διόρθωση τῶν παρεκτρεπόμενων.

Στὴν πράξη, αὐτοῦ τοῦ εἶδους οἱ σχέσεις δὲν εἶναι συνήθειες. Συχνὰ ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι

ὁ ἀπρόσιτος ἀπόλυτος ἄρχοντας, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρεται σὲ σχέση μὲ τοὺς ὑφισταμένους τοῦ κληρικοῦ παρὰ μόνο γιὰ τὴν ἀναντίρρηση ὑποταγὴ τους σ' αὐτόν. Τὰ προσωπικὰ τοὺς προβλήματα καὶ, ἀκόμη, ἡ ποιότητα τοῦ ποιμαντικοῦ καὶ λειτουργικοῦ τοῦς ἔργου δὲν τὸν ἀπασχολοῦν.

Θεωρεῖ ὕψιστο προσὸν τῶν πρεσβυτέρων καὶ διακόνων τὴν ὑπακοή τους σ' αὐτόν, «ὅταν πρὸ πάντων συνοδεύεται ἀπὸ τὴ σχετικὴ δουλοπρεπεῖ συμπεριφορά», ὑπακοή μάλιστα, ποὺ τοὺς ἀμνηστεύει γιὰ ὅποιαδήποτε ἀτασθαλία τοὺς.

Παρόμοια, κατ' ἀναλογίαν, εἶναι καὶ ἡ στάση πολλῶν πρεσβυτέρων ἐναντὶ τῶν λαϊκῶν Χριστιανῶν. Τοὺς χαρακτηρίζει ἡ νοοτροπία, ὅτι οἱ λαϊκοὶ ὀφείλουν νὰ τοὺς σέβονται καὶ νὰ ὑποτάσσονται σ' αὐτούς, λόγω τοῦ σχήματος ἢ τοῦ ὀφικίου τοὺς, ἀνεξαρτήτως τοῦ ποιοῦ τῆς βιοτῆς τοὺς καὶ τῆς εὐσυνειδησίας ἢ μὴ στὴν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου τοὺς. Γιὰ ὅλους αὐτοὺς ἰσχύει ἡ ἐπισήμανση τοῦ Ἀποστόλου: «*Ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μὴ ὥς κατακυριεύοντες τῶν κλῆρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου*» (Α' Πέτρου ε' 2-3).

Ὁ ὀφειλόμενος σεβασμὸς καὶ ἡ ὑπακοή δὲν εἶναι αὐτόματο προῖον σχημάτων καὶ ιδιοτήτων, ἀλλὰ κατάκτηση μὲ ἐπίμονο καὶ πολυχρόνιο ἀγῶνα, ποὺ πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς καὶ τὴ φιλοτιμία στὴν ἐκτέλεση τῶν ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ ποίμνιο καὶ τοὺς ὑφισταμένους.

Γέρων πρεσβύτερος

Ἡ «Ἐλεύθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: el-pliroforisi.gr

Καί οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

(γιὰ μιά γνωριμία μέ τό συγγραφικό ἔργο τοῦ

Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου)

Διεύθυνση: spora.gr